

НАРОДНА БАНКА

СРБИЈЕ

Сектор за платни систем
УЛОГА НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ У ПЛАТНОМ СИСТЕМУ

Београд, април 2023.

Сегменти платног система

- Платни систем у ширем смислу представља скуп инструмената, правила, процедура, стандарда и система за пренос новчаних средстава.
- У ужем смислу, под овим термином се подразумевају системи за пренос новчаних средстава између учесника у овом систему (платни системи - нпр. RTGS и Клиринг систем НБС или TARGET2 Европске уније).
- У складу са законом, Народна банка Србије је овлашћена да уређује, контролише и унапређује функционисање платног промета у Републици Србији.
- Народна банка Србије води рачуна о ефикасном и сигурном функционисању и развоју платних система и, у складу са законом, доноси прописе којима се уређују ови системи.

Улога централне банке у националном платном систему

- Регулатор;
- Оператор платних система и учесник у тим системима;
- Институција која води рачуне преко којих се обавља поравнање платних трансакција између учесника у платном систему;
- Носилац функције надгледања/надзора платног система;
- „Катализатор“ развоја и реформи.

Народна банка Србије као оператор платних система

- Народна банка Србије је оператор шест платних система:
 - RTGS НБС система,
 - Клиринг НБС система,
 - Међународног и Међубанкарског клиринг система у девизама,
 - DinaCard клиринг система,
 - IPS НБС система.

RTGS систем Народне банке Србије - карактеристике

- RTGS НБС систем је утврђен као системски значајан платни систем у Републици Србији.
- Трансакције се извршавају у реалном времену и бруто износу до висине расположивих средстава на рачуну учесника у систему.
- Трансакције чији је износ мањи од 300.000 динара могу се извршавати путем RTGS НБС система, Клиринг НБС система и IPS НБС система, док се све трансакције чији износ је већи од 300.000 динара могу извршити само путем RTGS НБС система.

IPS НБС систем

- Народна банка Србије је 22. октобра 2018. године пустила у рад систем за инстант плаћања Народне банке Србије – IPS НБС систем, који омогућава један од најсавременијих начина плаћања који тренутно постоји у свету.
- Основне карактеристике и предности IPS НБС система:
 - Плаћање у режиму 24/7/365;
 - Максимално време извршавања трансакције је 10 секунди (просечно време извршавања трансакције је 1,2 секунде);
 - Новчана средства су примаоцу плаћања расположива у свега неколико секунди;
 - Путем овог система се извршавају трансакције са износом мањим од 300.000 динара;
 - Плаћање је могуће иницирати са сваке локације.

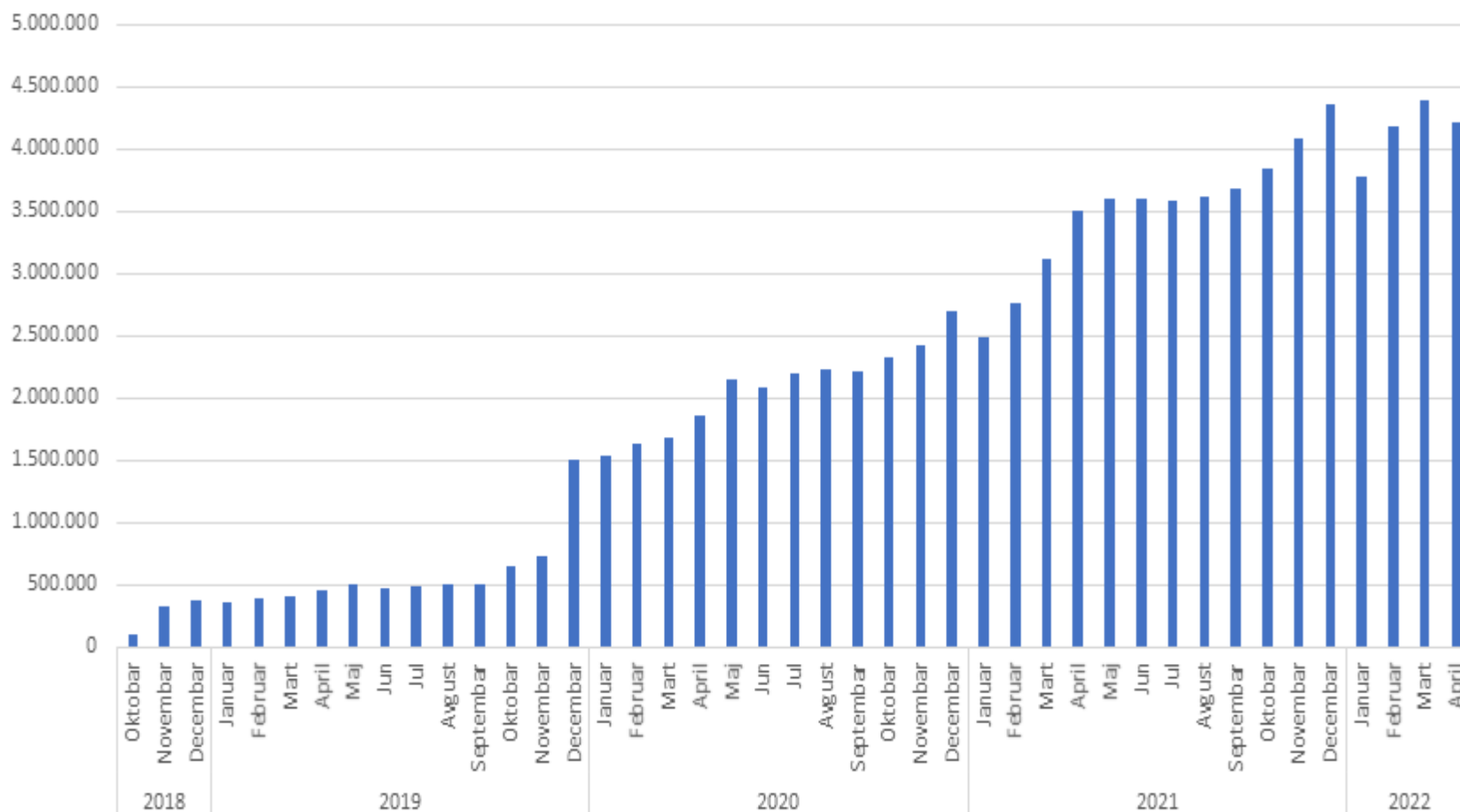
IPS НБС систем

- Од почетка рада IPS НБС система октобра 2018. године до 12. маја 2022. године извршено је укупно 93,28 милиона трансакција у износу од 857,4 милијарди динара.
- Од почетка рада IPS НБС систем бележи континуирани раст броја и вредности трансакција.

IPS НБС систем

Broj izvršenih plaćanja u IPS NBS sistemu

IPS НБС систем

- Инфраструктура IPS НБС система омогућава:
 - Извршавање инстант плаћања коришћењем стандардних начина плаћања (нпр. путем електронског/мобилног банкарства или на шалтеру пружаоца платних услуга);
 - Реализацију инстант плаћања на физичком продајном месту трговца;
 - Реализацију инстант плаћања на интернет продајном месту трговца;
 - Плаћање рачуна/фактура скенирањем НБС IPS QR кода;
 - Услугу централне адресне шеме – услуга „Пренеси“ (извршавање инстант плаћања на регистровани „псеудоним“ корисника платних услуга као што је нпр. број мобилног телефона). Ова услуга је тренутно у фази развоја.

Инстант плаћања на физичком и интернет продајном месту

- Трговац у договору са банком на свом продајном месту може да имплементира једну од две постојеће методе за реализацију инстант плаћања – IPS покажи или IPS скенирај.

Плаћање рачуна/фактура скенирањем НБС IPS QR кода

- Скенирањем НБС IPS QR кода могуће је платити рачуне у свега неколико секунди коришћењем функционалности IPS скенирај у апликацији мобилног банкарства.
- Овај начин плаћања представља лак, ефикасан и поуздан метод, који не захтева прекуцавање података, те је могућност грешке сведена на минимум.

Национална платна картица - DinaCard

- Национална платна картица је веома значајна за финансијско тржиште једне земље. Она омогућава јефтиније извршавање трансакција и подстиче конкуренцију чиме се снижавају трошкови картичних плаћања .
- DinaCard картица је национална платна картица Републике Србије која се користи за плаћање робе и услуга и за подизање готовог новца.
- DinaCard доприноси развоју учешћа платних картица у земљи.

DinaCard – национална платна картица Републике Србије

DinaCard – активан учесник на тржишту платних картица у Србији од 2003. године

- Издато преко 5,3 млн картица
- 54,4% укупног броја издатих картица у земљи
- Прихвата се на свим продајним местима и банкоматима у земљи и на преко 1.500 интернет продајних места
- DinaCard картица се од новембра 2010. године прихвата на Discover/DCI мрежи у иностранству.
- Најповољнији картични систем на тржишту.

Значај националних картичних система

- Ефикасан механизам за одржавање и унапређивање нивоа конкурентности на тржишту;
- Једноставније увођење нових сервиса и услуга;
- Спречавање стварања монопола/дуопола уобичајених за тржишта платних картица;
- Знатно нижи трошкови за банке и остале учеснике картичног система;
- Прилагођавање потребама локалног тржишта;

Најпознатији национални картични системи

China UnionPay – кинески картични систем основан 2002. године, којим управља банкарско удружење основано под покровитељством Народне банке Кине.

Око 8,4 млрд издатих картица

JCB – јапански картични систем основан 1981. године, којим управља JCB корпорација.

Око 141,5 млн издатих картица

JCB и China UnionPay су примери националних картичних система који излазе из оквира домаћег тржишта.

Cartes Bancaires (Француска) – национални картични систем основан 1984. године, којим управља СВ групација, обухвата више од 130 кредитних и финансијских институција.

Око 60 млн издатих картица

Girocard (Немачка) – национални картични систем основан 1991. године, којим управља Асоцијација немачких удружења банака, GBIC (German Banking Industry Committee).

Око 100 млн издатих картица

DinaCard систем

- Актуелни пројекти:
 - Миграција на бесконтактну чип технологију;
 - Сарадња са UnionPay картичним системом;
 - Омогућавање прихватања Discover Financial Services (DFS) картица у DinaCard прихватној мрежи.

Одсек за надзор над пружањем платних услуга, издавањем електронског новца и пружањем услуга повезаних с виртуелним валутама

- Најзначајније активности из делокруга послова Одсека:
 - вођење свих врста управних поступака и израда предлога управног акта у складу са Законом о платним услугама (давање дозволе за пружање платних услуга, давање дозволе за издавање електронског новца, упис заступника платне институције, институције електронског новца и јавног поштанског оператора у регистар који води Народна банка Србије, оцена испуњености услова за стицање или увећање квалификованог учешћа у платној институцији и институцији електронског новца, оцена испуњености услова за именовање чланова органа управљања и лица које непосредно руководи пословима пружања платних услуга/издавањем електронског новца);
 - вођење свих врста управних поступака и израда предлога управног акта у складу са Законом о дигиталној имовини;
 - спровођење поступка посредног и непосредног надзора над платним институцијама, институцијама електронског новца, јавним поштанским оператором (у делу пружања платних услуга), пружаоцима услуга повезаних с виртуелним валутама, издаваоцима виртуелних валута, као и другим субјектима у вези са обављањем послова с виртуелним валутама, укључујући надзор над применом закона и других прописа којима се уређује спречавање прања новца и финансирања тероризма над овим обвезницима;
 - припрема предлога одговарајућих **налога, мера и закључака**, као и праћење и контрола извршења налога и мера предузетих у том поступку

Делокруг послова

- **праћење и анализа стања и трендова на тржишту** пружања платних услуга и издавања електронског новца, као и трендова у пословима с дигиталном имовином/виртуелним валутама у домаћем и међународном окружењу, нарочито са аспекта усклађености домаћих прописа с правним тековинама Европске уније;
- учествовање у изради **нацрта закона, других прописа и аката из делокруга Одсека** и припрема нацрта мишљења на те прописе из надлежности Народне банке Србије;
- континуирана **сарадња** с надлежним органима, како у Републици Србији, тако и надлежним међународним регулаторним телима, у вези са применом прописа из надлежности Народне банке Србије;
- израда записника, бележака, извештаја, информација и других докумената из делокруга Одсека;
- израда процедура, упутстава, методологија, смерница и других аката којима се уређује обављање послова из делокруга Одсека.

Субјекти надзора

- На тржишту **Републике Србије** послује **14 платних институција** и **4 институције електронског новца**, а поред њих платне услуге пружа и јавни поштански оператор **ЈП Пошта Србије Београд**.

▪	Платне институције	Институције електронског новца
▪	1. TENFORE DOO	iPay See d.o.o.
▪	2. EKI TRANSFERS D.O.O. BEOGRAD	Telekom Srbija a.d., Beograd
▪	3. VIP SISTEM DOO BEOGRAD	LED Pay d.o.o. Beograd
▪	4. PAYSPOT D.O.O. NOVI SAD	CHIP CARD AD BEOGRAD
▪	5. MIĆO COMMERCE DOO BEOGRAD	
▪	6. TRANSAKS д.о.о. Шабац	
▪	7. ALTA PAY GROUP DOO BEOGRAD	
▪	8. PayX doo Beograd	
▪	9. Moneta Financial Services doo	
▪	10. Transfernova doo	
▪	11. UniTransfer d.o.o. Beograd	
▪	12. VAKEL d.o.o. Šabac	
▪	13. DUNAV - UNION d.o.o. Beograd	
▪	14. MENJAČNICA MERIDIAN PAY DOO BEOGRAD-NOVI BEOGRAD	

Планови и циљеви даљег рада Одсека

- Народна банка Србије, као један од надлежних органа задужен за надзор над применом одредаба **Закона о дигиталној имовини**, у протеклом периоду предузимала је активности и припремила више саопштења, дописа и мишљења о примени овог закона и прописа донетих на основу њега у делу који се односи на виртуелне валуте као врсту дигиталне имовине. У плану је да се и у предстојећем периоду наставе континуиране активности и надзор над применом Закона о дигиталној имовини;
- праћење и анализа стања и трендова на тржишту пружања платних услуга и издавања електронског новца, као и трендова у пословима с дигиталном имовином/виртуелним валутама у домаћем и међународном окружењу.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ!